

PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ NADANÝCH A MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Někdy je velmi těžké, především v rodině, identifikovat nadané dítě. Přitom **předškolní věk** je pro zjištění nadání u dítěte **zásadní**.

Hlavním cílem vzdělávání mimořádně nadaného dítěte je:

- zajistit individuální přístup (mít čas na zvědavé otázky, diskusi...)
- vyhradit pracovní místo pro jeho aktivity (klid, prostor pro kreativitu)
- zamezit vyčleňování z kolektivu
- obohatit vzdělávací obsah
- zadávat specifické úkoly, projekty
- zajistit materiální podmínky, tak aby byla pro děti práce atraktivní, zábavná a účelná. Jedná o doplnění metodického materiálu, odborné a dětské literatury, didaktických pomůcek a pomůcek pro rozvoj jemné i hrubé motoriky.

JAK POZNAT NADANÉ DÍTĚ?

Každé dítě je individuální osobnost... a to platí o všech dětech. Samozřejmě i o těch, které dosahují v určité poznávací (jsou patrné většinou na první pohled či při jakýchkoli sportovních aktivitách).

V poznávací (kognitivní) oblasti jsou typickými projevy především:

○ BOHATÁ SLOVNÍ ZÁSoba

- rozšiřování slovní zásoby už od 1. roku života, používání složitějších větných spojení, užívání přivlastňovacích zájmen, což souvisí s uvědomováním si vlastní osobnosti
- přesné, správné vyjadřování, používání cizích slov, což je odrazem rozvinuté sluchové a zrakové paměti
- projev rozvinutého myšlení v řečovém projevu u batolecích dětí-děti si uvědomují, že věc, kterou nevidí, přesto existuje, ptají se na ni, hovoří o ni, i když ji nevidí

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- paradoxně právě rozvinutá řeč, bohatá zásoba a způsob vyjadřování, může být „kamenem úrazu“ při komunikaci s ostatními vrstevníky, pro které bývá **ještě velmi nesrozumitelná**

○ DĚTI JSOU NÁRUŽIVÝMI ČTENÁŘI, ŘADA Z NICH UMÍ ČÍST UŽ OD RANĚ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

- zájem o čísla a písmena od 10. měsíce, okolo 4. roku již schopnost čtení

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- rodiče, kteří nejsou obeznámeni s touto skutečností, někdy vědomě brzdí tento vývoj, „aby se dítě později nenudilo ve škole“. Tento postoj ale nemá žádný smysl. Naopak, je to cesta proti přirozenému individuálnímu tempu vývoje takového dítěte
- je ale důležité, aby psaní a čtení těchto „malých čtenářů“ nesklouzlo k samoúčelnému opisování čísel a ke čtení telefonních seznamů

○ **DĚTI MAJÍ TOUHU VĚDĚT, JAK VĚCI FUNGUJÍ, MAJÍ ŘADU ZÁJMŮ NEBO JEN NĚKOLIK ZÁKLADNÍCH, KTERÉ JSOU SCHOPNI DO HLOUBKY ZPRACOVÁVAT POSTUPNĚ STŘÍDAT**

- touha číst encyklopedie, zájem o to, jak vznikl vesmír, jak funguje elektřina, touha vědět, jak vznikl svět, jak zanikli dinosauři, co jsou to meteority, uvažování o smyslu života
- preference jiných hraček, a to již od útlého, batolecího-předškolního věku: knížky, atlasy, šachy, počítač....

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- pro řadu rodičů je chování takových dětí nepochopitelné, neodpovídá totiž žádným vývojovým normám, které vyplývají z vývojové psychologie, a proto si často nevědí rady, jak a zda vůbec tyto děti dále rozvíjet

○ **DĚTI JSOU SCHOPNY SPOJOVAT ZDÁNlivĚ NESOUVISEJÍ VĚCI DO SMYSLUPLNÉHO CELKU**

- schopnost se projevuje různými způsoby: vytváření a konstruování zajímavých staveb, příprava experimentů z předmětů a stavebnic x komponování složitých a zajímavých slov a slovních spojení, vytváření vlastních příběhů, teorií
- děti s touto schopností mají velký **smysl pro humor**

○ **DĚTI JSOU RÁDY S DOSPĚLÝMI LIDMI NEBO STARŠÍMI KAMARÁDY**

- odlišné zájmy jsou příčinou hledání kamarádů mezi staršími dětmi nebo dospělými
- nacházejí kamarády spíše ve věkově různorodých zájmových kroužcích, někdy i mezi vedoucími těchto zájmových činností

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- některým dětem se ale odpovídajícího kamaráda nepodaří najít vůbec a jsou uzavřeny doma u počítače nebo u knížek
- toto řešení je „řešením“ jen dočasným a částečným, neumožňuje totiž rozvoj důležitých sociálních dovedností, které si musí každý z nás do určité míry nacvičit
- každý rodič by proto měl pomáhat takovému dítěti navazovat sociální vztahy s kamarády-nemusí jich být mnoho, stačí jeden či dva, kteří zprostředkují běžný kontakt s dětskou populací

○ **DĚTI JSOU VELICE DYCHTIVÉ PO ZÍSKÁVÁNÍ NOVÝCH INFORMACÍ**

- přibližně od dvou let věku dítěte začíná etapa nekončících zvědavých otázek, neúnavného dotazování se jak, proč, kdy....

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- děti mohou být velmi nesprávně hodnoceni jako příliš „filozofující“

○ **DĚTI MAJÍ VÝBORNOU SCHOPNOST KONCENTRACE POZORNOSTI**

- vynikající schopnost dlouhodobé koncentrace pozornosti, soustředění, a to již od velmi útlého věku nejen v oblastech svých zájmů
- nevyhovující je pro tyto děti časté střídání činností
- udržení dobré pozornosti i k několika různým podnětům a s tím související schopnost zapamatování tří, čtyř úkolů, jejich operativní, postupné a velmi důkladné řešení

- skutečné a hluboké vnoření do problému-v psychologii se tento stav nazývá „stavem plynutí“(flow)

NA CO JE POTŘEBA DÁT SI POZOR:

- tomuto typu nadaných dětí (někdy je označujeme jako badatelé) vadí, když nemohou úkol skutečně dobře a dokonale promyslet a dokončit a když vnějším zásahem musí přejít ke zcela jiné činnosti – mohou se proto bouřit, protestovat a rázně dávat najevo svůj nesouhlas
- učitelé si často stěžují, že takovému dítěti všechno dlouho trvá, protože si potřebuje ještě „některé věci promyslet“.
- rodiče zase dobře vědí, co to znamená přimět takové dítě, řešící zrovna „fyzikální záhadu“ k procházce v parku
- všechny výše uvedené okolnosti jsou důvody, proč mohou být některými rodiči a učiteli hodnoceny jako příliš perfekcionistické a nepřizpůsobivé

KDY A PROČ JE NEOBTÍŽNĚJŠÍ IDENTIFIKOVAT NADANÉ DÍTĚ?

KDY?

- tehdy, když je téměř nemožné identifikovat ho pouze na základě pozorovatelného chování
- jedná se např. o děti s poruchou učení, děti s poruchou chování, děti školsky neprospívající apod.,

PROČ?

- jejich skutečné schopnosti bývají maskovány a kompenzovány zmíněným více či méně závažným handicapem

CO DĚLÁME PRO TO, ABYCHOM TYTO NADANÉ DĚTI DOKÁZALY IDENTIFIKOVAT?“

Základem je nutná cílená psychologická diagnostika a školní opatření, jedině tak je možná odpovídající náprava handicapu a optimální rozvoj schopností. Všechny učitelky v mateřské škole během výchovně vzdělávací činnosti proto nadané děti aktivně vyhledávají:

- cílené i nahodilé pozorování dětí
- sledování jejich způsobu provádění běžných denních činností či řešení zadaných úkolů
- při rozhovoru s dětmi
- rozbořením kreseb apod.

Učitelky u dětí zaznamenávají dílčí výstupy a konzultují s rodiči komplexní závěry, navrhují rodičům individuální vyšetření u specialisty. Pokud se talent potvrdí, specialista doporučí návod, jak s dítětem pracovat.

Práce s nadanými dětmi je velmi specifická, protože tyto děti mohou a nemusí mít vyšší IQ.

Učitelky pro nadané děti připravují jiné úkoly než pro ostatní děti, takové, při kterých mohou využít svou kreativitu a mimořádné schopnosti.

Každé dítě v MŠ má portfolio, kde se zaznamenávají jeho pokroky.

Pokud ředitel školy na žádost zákonných zástupců žáka rozhodne, že nadaný žák bude vzděláván podle IVP, stává se IVP závazným dokumentem.

IVP musí být vypracován po nástupu mimořádně nadaného žáka do školy, nejpozději však do 3 měsíců po zjištění jeho mimořádného nadání (IVP pro nadaného žáka je studijní program zohledňující speciální vzdělávací potřeby

konkrétního nadaného žáka, vychází z aktuální úrovně schopností, znalostí a dovedností žáka a směřuje k jejich dalšímu komplexnímu rozvoji, je součástí dokumentace žáka).